

Politik Bilim

“Vahşi yaşamda bile bu kadar düzensizlik, başboşluk yok.”

Aykut Göker

<http://www.inovasyon.org>; hagoker@ttmail.com

Başlığı, kaldırımlarla ilgili ilk yazımdan sonra Ankara’da yazan bir okuyucumun mektubundan ödünç aldım. Ankara’daki kaldırım yaşantısını özetliyor...

İki hafta önce Başkent’in kaldırımlarının ‘Türkiye için gelişmişlik ölçütü’ olarak ele alınabileceğini yazmıştım. Meğer ‘kaldırımlar’ çoktan beri ölçüt olarak kullanılıyormuş; ben farkında değilmişim. Sayın Prof. Dr. Taner Derbentli (İTÜ) mektubunda şöyle diyor:

“Sayın Göker, 14 Kasım 2012 tarihli CBT’de çok doğru bir saptamada bulunmuşsunuz. İstanbul sokaklarında (caddelerinde) kısa bir yürüyüş, bulunduğumuz uygarlık düzeyi için bir ölçü olabilir. 1970’li yılların sonunda Cumhuriyet gazetesinin ikinci sayfasında Sayın Doğan Kuban’ın ‘İnsana Saygı’ başlıklı bir yazısı çıkmıştı. Yazı, yaya kaldırımlarına ve kaldırımlara park etmiş arabalara değiniyor, insana saygıda ne kadar duyarsız olduğumuzu vurguluyordu. 30 yılda bu konuda bırakın ileri gitmeyi daha da geriye düştük.

“...ben de bir çelişkiyi dikkatinize getirmek istedim. Bildiğiniz gibi son bir yıl içinde yaya kaldırımlarının engelliler tarafından daha kolay kullanılması amacıyla sarı renkli ve özel malzemeden yapılmış, iniş-çıkışlar (rampalar) yaptırıldı. Bu rampalar ne yazık ki, engelliler tarafından değil, moto kuryeler, yemek taşıyan motosikletliler ve seyrek de olsa motosikletli polisler tarafından kullanılıyor. Bu motosikletler yayaların arkasından, önünden, yanından hızla geçerek onları korkutuyor, can güvenliklerini tehlikeye atıyor. Karşı çıkanlar kavgayı göze almak zorunda. Saygılarımı sunar, iyi bir hafta dilerim.”

Sayın Hocam, Ankara’da da kaldırımların park yeri olarak kullanılmayan bölümleri sözünü ettiğiniz motosikletliler tarafından zâten rahatça kullanılıyordu. Son bir yıldır Ankara’da da engelliler için kaldırımlara sarı şeritler çekiliyor. O şeritler de aynen sizin dediğiniz gibi, motosikletliler için yol oldu. Demek, kaldırım ölçütümüze yeni bir alt ölçüt ekleyip engelliler için kaldırımlara döşenen sarı şeritlerin hangi amaca hizmet ettiğini de soruşturacağız.

Sayın Mimar (İTÜ) Erdoğan Elmas’tan da bir mektup aldım. Sayın Elmas, daha önce de *“Otobobili Baş Tacı Eden Kent...”* (CBT, 29.04.2011) başlıklı yazım üzerine bana **Yapı Dergisi** için hazırladığı *“Seattle & Puget Sound: Okyanus’a göl, koy ve kanallarla bağlanan zengin bir coğrafya...”* başlıklı yazısını göndermişti. O yazıda Londra, New-York, Helsinki (özellikle ‘bahçe-şehir’ olarak nitelediği Tapiola yerleşimi), Edinburgh ve Canberra’nın parklarına değinip bizim mahvettiğimiz parklarımızdan söz ettikten sonra 2010 ve 2011 yıllarında ziyaret ettiği, Washington Eyaleti ve Seattle’ı tanıtıyordu. Bu tanıtımın ağırlık merkezinde de parklar, arabaların park yerleri ve **kaldırımlar** vardı; başka bir dünyanın da var olabileceğinin örnekleri olarak... Sayın Elmas bu kez yazdığı mektubundaysa diyor ki:

“Sevgili Aykut Bey, son yazınızın devamı için ufak bir katkı; ...ülkemizde görev yapmış Prof. Olsner’e atfedilen bir özdeyişi yazmak istiyorum. ‘Bir ülkenin gelişmişlik düzeyi kaldırımlarının yüksekliği ile ters orantılıdır!’ Örneğin, Zürih’de meşhur istasyon caddesinde kaldırım çizgi ile tarif edilmiş olup kimse o sınırı aş(a)maz. Sevgi ve saygılarımla.”

Biraz mübalağa edeceğim ama Ankara’da biz yaşlıların merdiven koymadan çıkamayacağı yükseklikte kaldırımlar var! Bunun tam aksine yolla arasında kot farkı kalmamış kaldırımlar da var ama ikinci gruptakileri, ine çıka arabalar hemzemin hâle getirmiş. Demek ki, yeni bir alt ölçütümüz daha olacak: Kaldırım yükseklikleri... Ancak bu alt ölçütün yanına,

değerlendirmeyi yapacak uzmanımız için açıklayıcı bir not düşeceğiz: Eğer kaldırım ve yol hemzeminse, kot farkı bulunmamasının hangi etkene dayandığı soruşturulacaktır. Bu gerçekten bir uygarlık emaresi midir; yoksa tam tersi bir durumun göstergesi mi?

Kaldırımları yürümek için kullanmaya çalışanlar, sağlıcakla kalın.

CBT. 28 Aralık 2012